

Мирослав Іванович КОРОТЯ

здобувач, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

E-mail: naukoviy@icloud.com

МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБРАХУНКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ТАРИФІВ НА ПОСЛУГИ ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Коротя, М. І. Методичні та практичні підходи до обрахунку регіональних тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу [текст] / Мирослав Іванович Коротя // Український журнал прикладної економіки. – 2019. – Том 4. – № 2. – С. 114-122. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Вступ. Формування тарифів як процес, є складним та важливим, особливо для забезпечення належного рівня енергетичної безпеки та конкурентного балансу на ньому серед його учасників на всіх рівнях. У зв'язку з чим, формуючи тарифи в будь-якому секторі та регіоні важливо дотримуватися правил: методологічні підходи до розрахунку майбутніх тарифів мають бути доступними до сприйняття; тарифи повинні бути легкими для впровадження; майбутні витрати слід забезпечувати таким чином, щоб запобігти можливих недоліків в процесі прийняття рішення; для розвитку самих мереж та ефективного їх використання, в міру можливого, тарифи, що сплачуватимуться їх користувачами, мають в повній мірі відображати витрати, які вони створюють в системі.

Мета полягає в комплексному дослідженні методичних і практичних підходів до обрахунку регіональних тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу. Методологія дослідженої проблематики включає в себе системність наукових методів пізнання, а саме: аналізу, синтезу, критичного осмислення, емпіризму та моделювання можливого сценарію розвитку подій.

Результати. Отже, в результаті проведеного комплексного дослідження методичних і практичних підходів до обрахунку регіональних тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу було визначено, що даний процес супроводжується певними складнощами та є особливо важливим для забезпечення належного рівня енергетичної безпеки та конкурентного балансу на ньому серед його учасників на всіх рівнях.

Висновок. Як слідство, формуючи тарифи в будь-якому секторі та регіоні важливо дотримуватися таких принципів: прозорості, простоти, запобігання можливим викривленням, прогнозованості, віддзеркалення вартості, недискримінаційності, відшкодування витрат.

Ключові слова: розподіл, транспортування, природний газ, регіон, розподіл природного газу, методика обрахунку тарифоутворення, газорозподільне підприємство.

Miroslav KOROTYA

applicant, Lesya Ukrainka Eastern European National University

METHODICAL AND PRACTICAL APPROACHES FOR CALCULATION OF REGIONAL TARIFFS ON NATURAL TRANSPORT AND DISTRIBUTION SERVICES

Abstract

Introduction. Tariffing as a process is complex and important, especially to ensure an adequate level of energy security and competitive balance amongst its participants at all levels. Therefore, it is important to follow the rules when setting tariffs in any sector or region: methodological approaches to calculating future tariffs should be readily accessible; tariffs should be easy to

© Мирослав Іванович Коротя, 2019

ISSN 2415-8453. Український журнал прикладної економіки. 2019 рік. Том 4. № 2.

implement; future costs should be secured in such a way as to prevent possible shortcomings in the decision-making process; in order to develop the networks themselves and to use them effectively, as far as possible, the tariffs paid by their users should fully reflect the costs they incur in the system.

The purpose is a comprehensive study of methodological and practical approaches to calculating regional tariffs for natural gas transportation and distribution services. The methodology of the investigated problems includes the systematic scientific methods of cognition, namely: analysis, synthesis, critical thinking, empiricism and modeling of a possible scenario.

Results. Therefore, as a result of the study of methodological and practical approaches to the regional tariffs calculation for gas transportation and distribution services, it was determined that this process is fraught with certain difficulties and is particularly important for ensuring an adequate level of energy security and competitive balance among its participants at all levels.

Conclusion. As a consequence, when setting tariffs in any sector or region, it is important to adhere to the following principles: transparency, simplicity, avoidance of possible distortion, predictability, value reflection, non-discrimination, cost recovery.

Key words: distribution, transportation, natural gas, region, distribution of natural gas, method of calculation of tariff formation, gas distribution company.

JEL classification: L 95

Вступ

Відомо, що організаційно-економічний механізм регулювання діяльності газорозподільних підприємств напряму пов'язаний із процесом цінового утворення на ринку природного газу та тарифами на забезпечення його транспортування, зберігання, та постачання. Для дослідження даного питання слід в більшій мірі детально проаналізувати основні методичні та практичні підходи щодо тарифоутворення в газотранспортній та в газорозподільній сфері, з обов'язковим врахуванням ряду показників на кшталт: рівень розвитку енергетичного ринку, територіальні та специфічні особливості, споживацьку доступність, сучасні потреби в енергетичних ресурсах, перспективи виникнення нових ринків, можливості задоволення необхідних потреб для їх нормального функціонування альтернативними способами тощо.

Вивченням методичних та практичних підходів до обрахунку тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу в Україні займалася велика кількість вітчизняних вчених, серед яких С. В. Груб'як, В. Р. Купчак, О. М. Павлова, К. В. Павлов, О. М. Стрішенець. В той же час, в недостатній мірі було досліджено регіональний аспект даної проблематики, а також методичних підходів до визначення тарифів на розподіл природного газу, що діють на тимчасовій основі.

Мета й завдання статті

Полягає в комплексному дослідженні методичних та практичних підходів до обрахунку регіональних тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу.

Методологія дослідженої проблематики включає в себе системність наукових методів пізнання, а саме: аналізу, синтезу, критичного осмислення, емпіризму та моделювання можливого сценарію розвитку подій. Межі дослідження та можливості використання результатів, напрями подальших досліджень відображено в аналізі публікацій українських та закордонних вчених.

Виклад основного матеріалу

Відомо, що початок реформ із лібералізації ринку природного газу в Україні призвів до підвищення тарифів, диференціюючи його для широкого кола споживачів. З 01.04.2015 року, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах

енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) збільшила майже у шість разів газові тарифи для населення.

Загалом, збільшення тарифів вже було закладено в оновленому змісті Меморандумі відносно економічної та фінансової політики (МЕФП) від 27.02. 2015 р. У відповідності до змісту якого, Україна повинна була отримати від Міжнародного Валютного Фонду (МВФ) кредитні кошти в обсязі 17,5 млрд. дол. США протягом 4 років за умови виконання низки угод. Зокрема, в підписаному Меморандумі МВФ обумовлювалося, що вже до 01.04.2016 року Уряд України повинен був встановити оновлені ціни для населення на природний газ, піднявши межу «соціальної ціни» до рівня 75% від обсягу імпортного паритету – до 5,50 грн. за метр кубічний. Про те, з 01.05.2016р. «соціальну ціну» було ліквідовано і для населення, в незалежності від рівня споживання та пори року, було встановлено єдину уніфіковану ціну – 6,879 грн. за м.куб. Як слідство, двоставкова система цінового утворення на газ для населення була знівлена, взамін було затверджено абсолютно новий підхід формування роздрібного ціноутворення на природний газ, що базується на ціні на імпортний ресурс [1].

Варто вказати, що ціни на газ для населення України формуються з позиції використання природного газу різного походження. Відповідний обсяг газу вітчизняного видобутку, що забезпечує приблизно 70 % від потреб населення, решту ж, 30% – «Нафтогаз України» змушений імпортувати.

Від так, у випадку неприйняття до використання оновлених тарифів на газ для побутового споживацького сектора, ціна могла б сягнути показника – 9,89 грн. за метр кубічний.

Також варто відзначити, що з квітня 2016 року вступили в силу оновлені правила здійснення розрахунків за природній газ. Як слідство, щомісячна сума платежу формуватиметься з двох частин, перша з яких є змінною, а її обсяг залежить від об'єму газу що спожито; друга ж, частина є фіксованою, та включає в себе споживацьку абонплату за так званий «доступ до потужності газопроводу» [1].

Раніше плата за послуги розподілу та постачання природного газу також існувала, проте вже входила до загальної ціни за одиницю газу. Також відзначимо, що ціна для населення на природній газ повинна бути встановлена зважаючи на його якісні характеристики. На сьогоднішній день моніторинг якісних характеристик природного газу що транспортується газорозподільними газогонами здійснюється спеціалізованими лабораторіями, що відомчо підпорядковані ПАТ «Укртрансгаз». В той же час споживача-населення цікавить газ в оселі, а не в магістральному газопроводі, а тут вже якісні характеристики природного газу має контролювати його постачальник – облгаз.

Ще однією особливістю системи тарифоутворення в Україні є наявність нормативів споживання газу для побутових споживачів без засобів обліку споживання газу. Незважаючи на постійне збільшення цін, балансу між ринковою вартістю газу, яку сплачують громадяни країн Європи та України, є значущим. Адже, ціновий показник за одиницю природного газу в Україні нижчий за європейський приблизно у 1,5-5 рази [1].

За умов сучасності, особливо важливим є дослідження специфічних особливостей національного ринку природного газу, практичних засад цінового утворення, аспектів формування та остаточного визначення тарифів, а також факторів що чинять на них тиск, загальний стан газотранспортної системи в Україні та газорозподільної інфраструктури, а також довгострокової національної стратегії щодо подальшого розвитку як енергетичного сектору в державі так і окремо газової сфери.

В той же час, відзначимо, що процес тарифного формування є досить складним та особливо важливим для забезпечення належного рівня енергетичної безпеки та конкурентного балансу на ньому серед його учасників на всіх рівнях. У зв'язку з чим,

формуючи тарифи в будь-якому секторі та регіоні важливо дотримуватися наступних принципів:

- прозорість – методологічні підходи до розрахунку майбутніх тарифів має бути доступною до сприйняття та прозорою для всіх зацікавлених сторін;

- простота – впроваджені тарифи повинні бути доступними для розуміння та легкими для впровадження;

- запобігання можливим викривленням – майбутні витрати слід забезпечувати таким чином, щоб запобігти можливих недоліків в процесі прийняття рішення щодо використання мереж та ринкових пропозицій;

- прогнозованість – особливо важливим є те, щоб експлуататори мережі мали можливість реалізації ефективної оцінки особистих витрат на експлуатацію розподільчої мережі (системи), що створюватиме належні умови для забезпечення ефективного довгострокового інвестування;

- віддзеркалення вартості – для розвитку самих мереж та ефективного їх використання, в міру можливого, тарифи що сплачуватимуться їх користувачами мають в повній мірі відображати витрати, що вони створюють в системі, а також попереджувати можливість виникнення майбутніх витрат;

- недискримінаційність – не повинно бути жодного факту дискримінації серед експлуататорів мереж;

- відшкодування витрат – оператори газорозподільчих систем повинні мати змогу в повній мірі відшкодувати понесені витрати. Крім тарифів за використання розподільчою системою, оператори потенційно можуть повертати витрати за рахунок плати за підключення та інших послуг що регулюються.

Від так, зважаючи на те, що процес тарифоутворення на послуги транспортування та розподілу природного газу за своїм змістом і процесом реалізації є особливо важливим та досить складним особливо коли мова йде про забезпечення необхідного рівня енергетичної безпеки та конкурентного балансу на ньому серед його учасників на всіх рівнях. З метою ґрунтового дослідження процесів тарифоутворення в галузі *транспортування природного газу*, нами було досліджено методика встановлення тарифів на транспортування природного газу в Україні.

Від так, у відповідності до змісту Постанови № 2517 від 30.09.2015 р. «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання», на сьогодні практично застосовується методика у відповідності до якої розраховано тарифи на послуги транспортування природного газу в Україні з боку газотранспортних підприємств [2]. Дія даної Методики устанавлює систему формування тарифів на послуги транспортування природного газу, а також параметрів регулювання, що мають довгостроковий період дії для цілей стимулюючого регулювання та забезпечення: отримання необхідного прибутку та доходу на регуляторну базу активів; дотримання регуляторної норми доходу та регуляторної бази активів [2].

В свою чергу, з метою ґрунтового дослідження процесів тарифоутворення в галузі *розподілу серед споживачів природного газу*, нами було досліджено ряд рішень, методик та діючої практики встановлення тарифів на дану послугу в державі. Від так, відповідно до Постанови № 236 від 25.02.2016 р. «Про затвердження Методики розрахунку та визначення тарифу на послуги розподілу природного газу» Національною комісією, яка здійснює державне регулювання у сферах комунальних послуг та енергетики» введено в дію методика розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу на прикладі багаторічного стимулюючого регулювання [3, 6]. Дія зазначеної Методики поширюється на діяльність операторів газорозподільної системи – газорозподільні підприємства (Облгази) [3].

Відповідно до зазначеної постанови, розрахунок бренду на послуги розподілу природного газу розраховується наступним чином. Послуги тарифу розподілу природного газу ($T_{розп}$) на одиницю приєднаної потужності обраховується наступним чином:

$$T_{розп} = \frac{TB}{W_{розп}} \text{ (грн за } 1\text{м}^3 \text{ на годину)}, \quad (1)$$

де TB – планована річна тарифна виручка суб'єкта господарювання з розподілу природного газу на плановий період, тис. грн;

$W_{розп}$ – загальна планована річна приєднана потужність розподілу природного газу ліцензіата (1000 м^3 на рік), яка визначається таким чином:

$$W_{розп} = \frac{24 \times 365 \times \sum W_{max}^i}{1000} \text{ (} 1000\text{м}^3 \text{ на рік)}, \quad (2)$$

де W_{max}^i – приєднана потужність об'єкта споживача на території ліцензованої діяльності Оператора ГРМ, визначена відповідно до глави 6 розділу VI Кодексу (м^3 на годину).

В разі проведення суб'єктами ринку природного газу господарських операцій на території України із урахуванням енергетичних показників використання природного газу тариф послуг розподілу природного газу за одиницю приєднаної потужності у гривнях за МДж на годину ($T_{розп}^{МДж}$) розраховується за наступною формулою:

$$T_{розп}^{МДж} = \frac{T_{розп}}{H_c} \text{ (грн за МДж на годину)}, \quad (3)$$

де H_c – стандартна нижча теплота згоряння природного газу, визначена нормативними документами, МДж/ м^3 .

В Свою чергу, перерахунок в інші енергетичні одиниці виконується згідно з національними стандартами України з врахуванням коефіцієнта, визначеного відповідно з такими співвідношеннями: $1\text{ ккал} = 0,0042\text{ МДж}$; $1\text{ ккал} = 1,163 \times 10^3\text{ кВт}\cdot\text{год}$; $1\text{ МДж} = 0,278\text{ кВт}\cdot\text{год}$; $1\text{ МДж} = 239\text{ ккал}$; $1\text{ кВт}\cdot\text{год} = 3,597\text{ МДж}$.

Оплата вартості послуги розподілу природного газу газорозподільного підприємства здійснюється споживачем за тарифом, визначеним відповідно згідно формули 1 для кожного ГРП, що сплачується як абонентська плата з урахуванням вимог Кодексу, а також розраховується за формулою:

$$A = T_{розп} \times \frac{W_{max}^i \times 24 \times 365}{12} \text{ (грн на місяць)}, \quad (4)$$

Планована річна тарифна виручка (TB) розраховується на основі повної планованої собівартості (B), яка визначається згідно з розділом III цієї Методики, та планованого прибутку (Π), який визначається відповідно до розділу IV цієї Методики за формулою:

$$TB = B + \Pi \text{ (тис. грн)}. \quad (5)$$

Тарифна планова виручка для фінансування обґрунтованих витрат визначається ліцензіатом.

На перехідний період тарифи послуг розподілу природного газу для побутових ($T_{розп}^{побут}$) та непобутових ($T_{розп}^{непобут}$) споживачів суб'єкта господарювання з розподілу природного газу за одиницю приєднаної потужності розраховується за формулами:

$$T_{розп}^{побут} = \frac{TB^{побут}}{W_{розп}^{побут}} \text{ (грн за } 1\text{м}^3 \text{ на годину)}, \quad (6)$$

$$T_{розп}^{непобут} = \frac{TB^{непобут}}{W_{розп}^{непобут}} \text{ (грн за } 1\text{м}^3 \text{ на годину)}, \quad (7)$$

де $TB^{побут}$ – планована річна тарифна виручка суб'єкта господарювання з розподілу природного газу на планований період від побутових споживачів, тис. грн, яка розраховується за формулою:

$$TB^{побут} = TB \times k_{TB}^{побут} \text{ (тис. грн)}, \quad (8)$$

де $k_{TB}^{побут}$ – коефіцієнт розподілу тарифної виручки суб'єкта господарювання з розподілу природного газу для побутових споживачів, визначений відповідно до пункту 7 цього розділу;

$TB^{непобут}$ – планована річна тарифна виручка суб'єкта господарювання з розподілу природного газу на планований період від непобутових споживачів, тис. грн, яка розраховується за формулою:

$$TB^{непобут} = TB - TB^{побут} \text{ (тис. грн)}, \quad (9)$$

де $W_{розп}^{побут}$ – сумарна планована річна приєднана потужність розподілу природного газу побутових споживачів ліцензіата (1000 м³ на рік), яка визначається за формулою:

$$W_{розп}^{побут} = \frac{24 \times 365 \times \sum W_{max}^{побут}}{1000} \text{ (1000 м}^3 \text{ на рік)}, \quad (10)$$

де $W_{max}^{побут}$ – приєднана потужність і-го об'єкта побутового споживача на території ліцензованої діяльності Оператора ГРМ, визначена відповідно до глави 6 розділу VI Кодексу (м³ на годину);

$W_{розп}^{непобут}$ – планована сумарна річна приєднана потужність розподілу природного газу непобутових споживачів ліцензіата (1000 м³ на рік), яка визначається за формулою:

$$W_{розп}^{непобут} = \frac{24 \times 365 \times \sum W_{max}^{непобут}}{1000} \text{ (1000 м}^3 \text{ на рік)}, \quad (11)$$

де $W_{max}^{непобут}$ – приєднана потужність і-го об'єкта непобутового споживача на території ліцензованої діяльності Оператора ГРМ.

Перехідний період, протягом якого буде здійснюватися розрахунок тарифів на послуги розподілу природного газу окремо для непобутових та побутових споживачів, триває три роки, починаючи з дати набуття чинності тарифів на послуги розподілу природного газу [3].

Протягом перехідного періоду при розрахунку тарифів для планованої тарифної виручки застосовується коефіцієнт розподілу тарифної виручки до побутових споживачів ($K_{TB}^{побут}$) суб'єкта господарювання з розподілу природного газу, який визначається відповідно до питомої ваги фактичних обсягів транспортування природного газу розподільними трубопроводами для побутових ($\lambda_{побут}$), а також непобутових споживачів за 2016 рік.

Розподіл тарифної виручки (λ) першого року перехідного періоду визначається за такими формулами:

$$\text{якщо } \lambda_{побут} \geq \lambda_{побут}^{сер.Укр}, \text{ то } \lambda = \lambda_{побут}, \quad (12)$$

$$\text{якщо } \lambda_{побут} \leq \lambda_{побут}^{сер.Укр}, \text{ то } \lambda = \lambda_{побут}^{сер.Укр}, \quad (13)$$

де $\lambda_{побут}$ – питома вага обсягу розподілу природного газу для побутових споживачів суб'єкта господарювання з розподілу природного газу;

$\lambda_{побут}^{сер.Укр}$ – питома вага обсягу розподілу природного газу для побутових споживачів в середньому по Україні.

Впродовж перехідного періоду щорічне коригування коефіцієнту розрахунку розподілу тарифної виручки для побутових споживачів з приводу забезпечення переходу до встановлення однакових рівнів тарифів для побутових та непобутових

споживачів суб'єкта господарювання з розподілу природного газу, розраховується за формулою:

$$k_{TB^t}^{\text{побут}} = \lambda + \frac{t}{3} \left(\frac{W_{\text{розп}}^{\text{побут}}}{W_{\text{розп}}} - \lambda \right), \quad (14)$$

де $k_{TB^t}^{\text{побут}}$ - коефіцієнт розподілу тарифної виручки суб'єкта господарювання з розподілу природного газу для побутових споживачів відповідного року (t) перехідного періоду;

$t = 0$ - перший рік з дати входження в дію тарифів на послуги розподілу природного газу;

$t = 1$ - другий рік з дати входження в дію тарифів на послуги розподілу природного газу;

$t = 2$ - третій рік з дати входження в дію тарифів на послуги розподілу природного газу.

Наступним кроком в напрямку лібералізації та обґрунтованості тарифів на послуги розподілу природного газу газорозподільними мережами, йдучи на зустріч споживацькому сектору та з метою доопрацювання для пошуку оптимального балансу, НКРЕКП в червні 2018 року було прийнято «тимчасову» методику розрахунку тарифів на послуги розподілу природного газу, що діятиме до 1 січня 2020 року.

Дана методика була затверджена Постановою № 389 від 14.06.2018 року «Про затвердження тимчасової методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу». В свою чергу основні положення даної Тимчасової методики поширюються на операторів газорозподільних мереж - облгази.

Особливість даної тимчасової методики полягає в тому, що вона не повинна розраховуватися при обрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу на основі потужності, а також на основі багаторічного стимулюючого регулювання, адже саме в цьому і полягає основна її відмінність відносно статичної методики.

Частина даної тимчасової методики є моделлю розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу та має наступний вигляд. Тариф послуг розподілу природного газу ($T_{\text{розп}}$) розраховується за формулою:

$$T_{\text{розп}} = \frac{TB}{V_{\text{розп}}} (\text{грн за } 1000 \text{ м}^3), \quad (15)$$

де TB - планована річна тарифна виручка суб'єкта господарювання з розподілу природного газу на планований період, тис. грн; $V_{\text{розп}}$ - загальний планований річний обсяг надання послуг розподілу природного газу, 1000 м^3 .

Планована річна тарифна виручка (TB) розраховується на основі даних повної планованої собівартості (B) та планованого прибутку (Π) за формулою:

$$TB = B + \Pi \text{ (тис. грн)}. \quad (16)$$

Витрати, які не застосовуються для визначення об'єкта оподаткування відповідно з вимогами Податкового кодексу України або перевищують межі відповідних витрат, не враховуються при визначенні планованої тарифної виручки, яка є необхідною для забезпечення фінансування планованих витрат операційної діяльності, планованих фінансових витрат, а також планованого прибутку суб'єкта господарювання із розподілу природного газу.

Об'єм надання послуг розподілу природного газу на планований період приймається до розрахунку тарифу для діючих ліцензіатів та для суб'єктів господарювання, що розподіляють природний газ.

Також, крім частини розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу Тимчасової методики відмінним від постанови № 236 від 25.02.2016 є частина, що регулює процедуру встановлення та перегляду тарифів на послуги розподілу

природного газу, що відображено в наступних аспектах: суб'єкт господарювання вимушений використовувати тарифну виручку, отриману при провадженні діяльності із розподілу природного газу, цільово за елементами витрат, а також в розмірах, які передбачені встановленою структурою тарифу; суб'єкт господарювання несе відповідальність за достовірність документів, що подаються ним для перегляду тарифу або встановлення. Встановлення тарифів в свою чергу здійснюється НКРЕКП за умови відповідного обґрунтування суб'єктом господарювання планованих витрат, пов'язаних з розподілом природного газу.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Отже, в результаті проведеного нами комплексного дослідження методичних та практичних підходів до обрахунку регіональних тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу було визначено, що даний процес супроводжується певними складнощами та є особливо важливим для забезпечення належного рівня енергетичної безпеки та конкурентного балансу на ньому серед його учасників на всіх рівнях. Як слідство, формуючи тарифи в будь-якому секторі та регіоні важливо дотримуватися наступних принципів: прозорості, простоти, запобігання можливим викривленням, прогнозованості, віддзеркалення вартості, недискримінаційності, відшкодування витрат.

Список літератури

1. Коротя М. І. Тарифоутворення на послуги транспортування газу та його розподілу серед газорозподільчих підприємств України. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. 2(10). С. 63-71.
2. Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання: Постанова № 2517 від 30.09.2015 р. *Офіційний вісник України*. 27.11.2015. №92. Стор. 644. Стаття 3162. Код акта 79526/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1388-15/print>.
3. Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу: Постанова від 25.02.2016 № 236. Офіційний сайт «Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП)» URL: <http://www.nerc.gov.ua/index.php?id=22109>.
4. Про затвердження Порядку проведення відкритого обговорення проектів рішень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг: Постанова від 30.06.2017 № 866. Офіційний сайт «Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП)». URL: <http://www.nerc.gov.ua/?id=26157>.
5. Про затвердження Тимчасової методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу», що діятиме до 01.01.2020 року. Офіційний сайт «Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП)»: Постанова № 389 від 14.06.2018 року НКРЕКП було прийнято рішення. URL: <http://www.nerc.gov.ua/?id=32350>.
6. Про затвердження Положення про Національну комісію, яка здійснює державне регулювання у сферах комунальних послуг та енергетики: Указ Президента України №715. *Офіційний вісник Президента України*. 18.09.2014. № 39. Стор. 25. Стаття 1612 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/715/2014>.
7. Купчак В. Р. Формування тарифів на послуги газорозподільних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ, 2011. 20 с.

-
8. Лагодієнко В. В. Сучасний розвиток регіонального електроенергетичного комплексу. Ефективна економіка. 2014. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4814>

Reference

1. Korotyа, M.I. (2017). «Tariffing for gas transportation services and its distribution among gas distribution companies of Ukraine». *Ekonomichnyy chasopys Skhidnoyevropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky*. Luts'k. Vezha-Druk. 2017. 2(10). 63-71.
2. Postanova № 2517 vid 30.09.2015r. «Pro zatverdzhennya Metodyky vyznachennya ta rozrakhunku taryfiv na posluhy transportuvannya pryrodnoho hazu dlya tochok vkhodu i tochok vykhodu na osnovi bahatorichnoho stymulyuyuchoho rehulyuvannya». [Resolution No. 2517 of September 30, 2015 «On Approval of the Methodology for Determining and Calculating Tariffs for Natural Gas Transportation Services for Entry and Exit Points on the Basis of Long-Term Incentive Regulation»]. *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny*. 2015. 92. p.44. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1388-15/print>.
3. Postanova vid 25.02.2016 № 236 «Pro zatverdzhennya Metodyky vyznachennya ta rozrakhunku taryfu na posluhy rozpodilu pryrodnoho hazu». [Resolution of 23.02.2016 No. 236. «On Approval of the Methodology for Determining and Calculating the Tariff for Natural Gas Distribution Services»]. *Ofitsiyyny sayt «Natsional'na komisiya, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferakh enerhetyky ta komunal'nykh posluh»*. [Official site «National Commission for State Regulation in the Fields of Energy and Utilities»]. Available at: <http://www.nerc.gov.ua/index.php?id=22109>.
4. Postanova vid 30.06.2017 № 866 «Pro zatverdzhennya Poryadku provedennya vidkrytoho obhovorennya proektiv rishen' Natsional'noyi komisiyi, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferakh enerhetyky ta komunal'nykh posluh». [Decree No. 866 of 30.06.2017 «On Approval of the Procedure for Open Discussion of Draft Decisions of the National Commission for State Regulation in the Fields of Energy and Utilities»]. *Ofitsiyyny sayt «Natsional'na komisiya, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferakh enerhetyky ta komunal'nykh posluh»*. [Official site «National Commission for State Regulation in the Fields of Energy and Utilities Utilities»]. Available at: <http://www.nerc.gov.ua/?id=26157>.
5. Postanova № 389 vid 14.06.2018 roku NKREKP bulo pryynyato rishennya «Pro zatverdzhennya Tymchasovoyi metodyky vyznachennya ta rozrakhunku taryfu na posluhy rozpodilu pryrodnoho hazu». [Resolution No. 389 of 14.06.2018 of the NERCEP made the decision «On approval of the Temporary methodology for determining and calculating the tariff for natural gas distribution services»]. *Ofitsiyyny sayt «Natsional'na komisiya, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferakh enerhetyky ta komunal'nykh posluh»*. [Official site «National Commission for State Regulation of Energy and Utilities»]. Available at: <http://www.nerc.gov.ua/?id=32350>.
6. Ukaz Prezydenta Ukrayiny №715 «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Natsional'nu komisiyu, yaka zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferakh komunal'nykh posluh ta enerhetyky». [Presidential Decree No. 715 «On Approving the Regulation on the National Commission for State Regulation in the Utilities and Energy Sectors»]. *Ofitsiyyny visnyk Prezydenta Ukrayiny*. 2014. 39, p. 25.
7. Kupchak, V. R. (2011). *Formuvannya taryfiv na poslугy` gazorozpodil`ny`x pidpry`yemstv*. [Formation of tariffs for services of gas distribution companies]. Abstract of Ph.D. Thesis: 08.00.04. Ivano-Frankiv. nacz. texn. un-t nafty` i gazu. Ivano-Frankivsk. Ukraine.
8. Lagodiyenko, V. V. (2014). «Modern development of the regional power complex». *Efektynna ekonomika*. [Effective economy]. (electronic journal). no. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4814>

Стаття надійшла до редакції 17.03.2019 р.